

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

Tractatus De Extrema Unctione

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

Q. 5. *Quanam requiruntur ut Indulgentiæ
profint defunctis?*

Resp. Necessè est 1. Ut pro illis in Bulla specialiter concedantur: Indulgentiæ non profunt pluribus nec aliis, quàm exprimat concessio; & tantum valent quantum sonant. Notandè autem fidelium simpliciter in Bullis intelliguntur soli viventes, ut patet ex usu: quare quoties Indulgentiæ ad mortuos extenduntur, expressè additur *Fidelibus vivis & Defunctis*. 2. Ut Fidelis vivens omnia opera iuncta ritè perficiat ex intentione lucrandi Indulgentiam pro mortuo, sitque in statu gratiæ, saltem cum ultimum opus impletur.

TRACTATUS

DE EXTREMA UNCTIONE.

Est Sacramentum à Christo institutum ad conferendam, ægroto de vita periclitanti gratiam, ad resistendum tentationibus, ferendum patienter dolores, & peccati reliquias abstergendas, atque etiam ad corporis sanitatem, si expediat, restituendam, per Uñtionem olei benedicti, & orationem Sacerdotis.

Tom. III.

li

Q. 1.

Q. I. *Quenam est materia & forma hujus Sacramenti?*

Resp. I. Materia remota est oleum olivarum ab Episcopo benedictum. Trident. sess. 14. c. 1. Renovari debet singulis annis, veteri exusto. Quod si periculum sit ne intra annum deficiat, neque possit haberi aliud benedictum, benedicto admisceatur non benedictum in minori quantitate. Ita *Rituale Roman.* Materia verò proxima est Unctio. Hæc ex usu Ecclesiæ & præcepto Ritualium, debet fieri in forma Crucis: quod tamen non est essenziale, sicut neque ut fiat immediatè pollice Sacerdotis; nam pestis tempore Unctio fieri potest bacillo.

Resp. II. Forma est hæc deprecativa: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti. Amen.* Et sic de aliis sensibus. ex Florent. & Trid. & Rit. Rom. Sunt qui putant hæc sola verba, *per istam Unctionem indulgeat tibi Deus*, esse essentialia; eò quòd effectum Sacramenti sufficienter exprimant, quamvis cætera ex præcepto sint addenda.

Q. 2. *An essentielles sunt Unctiones quinque sensuum?*

Resp. I. Multi cum S. Thoma affirmant, & in Ecclesia Latina servantur: ac proinde in praxi adhiberi debent, quantum fieri potest; præsertim cum constet, eas requiri ex præcepto. Non pauci tamen contendunt ad valorem

rem Sacramenti sufficere unicam in quacumque corporis parte; & Rituale Mechliniense à Facultate Lovaniensi approbatum præscribit: *In morbis contagiosis, & peste grassante, ut periculum vitetur, sufficere inungi sensûs organum magis ad Unctionem expositum, aut detectum, dicendo: Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum & gressum. Sed ut ut sit, certum est id non licere extra necessitatem.*

Porro non est absolutè necessarium, ut utrumque organum ejusdem sensûs specificè sumpti, v. g. uterque oculus ungetur (quamvis ob receptam consuetudinem id fieri debeat;) quia Unctio dicitur applicata alicui sensui putà visui, cum facta fuerit in parte corporis, in qua is residet.

Pro praxi observa 1. ex præcepto saltem quinque corporis partes inungi debent, quæ sunt sensuum organa, nempe oculi, aures, nares, os, & manus; quibus secundùm usum communem & Rituale Roman. adduntur pedes; licet pedum unctio non sit essentialis, unde in quibusdam locis omittitur. *Renum verò unctio in mulieribus, honestatis gratiâ semper omittitur, atque etiam in viris, quando infirmus commode moveri non potest, Ritual. Rom.*

2. Si quis careat aliquâ parte corporis ex iis, quæ inungi debent, *pars loco illi proxima inungatur eâdem verborum formâ, Ritual. Rom. Ut si manibus careret, ungenta esset pars brachii*

proxima. Quòd si omninò careret sensuali-
quo, putà visu, debet tamen inungi secundum
sensum illum cum forma ei respondente; quia
potuit appetere actus malos, qui per sensum
illum perficiuntur.

3. Dum oculos, aures, & alia corporis mem-
bra, quæ paria sunt, Sacerdos ungit; caveat ne
altero ipsorum inungendo, Sacramenti formam
priùs absolvat, quam ambo hujusmodi paria mem-
bra perunxerit. Rit. Rom.

4. Si dum inungitur infirmus decedat, Presby-
ter ultra non procedat. Quòd si dubitet an vivat
adhuc, unctionem prosequatur sub conditione pro-
nuntiando formam dicens; si vivis, per istam un-
ctionem, &c. Rit. Rom.

5. In pestiferis uti licebit virga oblonga, oleo
tincta, quæ deinde comburatur, aut servanda pur-
getur, ait Manuale Cameracense.

Q. 3. Quis potest & debet ministrare hoc
Sacramentum?

Resp. I. Fide constat solum Sacerdotem esse
illius Ministrum, ex Trid. sess. 14. can. 4. Va-
lidè autem conferri potest à quolibet Sacerdo-
te: quia in tali ministerio jurisdictio non est
essentialis Sacramento, nec illius principium;
sed est solùm conditio necessaria ut licitè fiat.
At licitè ministratur à solo Pastore proprio,
vel alio de ejus licentia: nam administratio
Sacramenti est officium Pastoris, quod usur-
pare propriâ auctoritate in materia gravi gra-
vis culpa est; cum id ei injuriosum sit, & re-
pugnet

pugnet recto regimini ac debito ordini. In casu tamen necessitatis, quo aliquis infirmus sine hoc Sacramento moriturus esset, quilibet Sacerdos potest & debet ex charitate illud ministrare; nam tunc Ecclesia hanc facultatem concedere censetur. Neque in Clement. I. de Privileg. ubi excommunicantur Religiosi, qui sine licentia Parochi illud sæcularibus conferunt, hic casus necessitatis comprehenditur; alioqui esset in destructionem.

Resp. II. Parochus, item Superior Regularium tenetur ex justitia sub mortali Extremam Uctionem administrare per se vel per alium subditis suis. Quia tenetur ex officio fidelibus suæ curæ commissis ordinaria media salutis à Christo instituta, & in communi usu Ecclesiæ posita subministrare. Idque etiam cum vitæ periculo, si subditus Pœnitentiam non receperit, nec possit recipere; quia fieri potest ut Extrema Uctio ei tunc ad salutem necessaria sit, si nimirum habeat tantum attritionem cum imperfecto Dei amore.

Q 4. *Quinam sunt effectus hujus Sacramenti?*

Resp. Ex Jac. 5. & Trid. sess. 14. c. 2. multiplex est. 1. Ac præcipuus est gratia sanctificans ut connotans gratias actuales ad alleviandum seu confortandum animam contra morbi molestias, & tentationes diaboli.

2. Est absterio reliquiarum peccati; quæ sunt non solum pœnæ peccatis debitæ, sed etiam anxietates, infirmitates, torpor seu lan-

guor ad bonum, angor & timor, quæ ex peccatis commissis contrahuntur. Plus autem aut minus abstergit pro dispositione recipientis.

3. Remissio peccatorum tum mortalium, tum venialium. Nam si quæ super sint remittenda, remittit etiam quoad culpam: venialia quidem primariò & per se, mortalia verò secundariò & per accidens in certis casibus. Prob. 1. Ex Jac. 5. *Si in peccatis sit, remittentur ei.* 2. Ex Trid. sess. 14. cap. 2. *Res etenim hæc gratia est Spiritus S. cujus unctio, delicta si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit.* Ubi delicta distinguuntur à reliquiis peccati, & supponuntur non semper adesse infirmo. 3. Ex forma ipsa, *indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*, quæ importat remissionem peccatorum, etiam quoad culpam.

Non tamen ideò Extrema Unctio est Sacramentum mortuorum, nisi secundariò, secundùm quid, & cum addito restringente ad certos casus, in quibus solis remittit mortalia, nempe quando vel peccata non fuerunt remissa per Sacramentum Pœnitentiæ, propter occultum aliquem defectum; vel post Confessionem commissa sunt, sed memoriâ exciderunt, vel homo propter privationem usûs rationis & sensuum, factus est incapax Confessionis, nec antea habuit Contritionem perfectam, sed tantùm attritionem cum Dei amore non perfecto. Enimverò ex institutione Christi ad remissionem mortalium Pœnitentiæ

tiz Sacramentum præmitti debet Extremæ Uctioni, si possit: quòd si non possit, elicienda est Contritio perfecta; sed quia hæc difficilis est, & non rarò abest, utriusque defectum supplet Extrema Uctio; modo adsit attritio cum aliquo Dei amore, qualis requiritur in Sacramento Pœnitentiæ. Ex quo patet quanti sit momenti Extremam Uctionem recipere, cum illius ope salvari possit, qui alioqui fuisset damnatus, ut docet S. Carol. in Instruct. de hoc Sacramento.

4. Sanitatem corporis interdum, ubi salutem animæ expedierit, confert. Trid. loco cit.

Q. 5. Quænam ad recipiendum valide & cum fructu hoc Sacramentum requiruntur?

Resp. Sufficit in homine iusto generalis illa voluntas recipiendi, qua unusquisque Pœnitens, & bene dispositus vult frui omnibus remediis ad salutem suam necessariis vel utilibus à Christo institutis, quamdiu scilicet non est retractata. Constat ex Rituali Rom. & praxi Ecclesiæ illud conferentis improvise, aliquo morbo oppressis, & sensuum ac rationis usu destitutis. Hanc autem voluntatem habere omnes Christiani præsumuntur. Ut tamen omnium venialium remissionem obtineat, requiritur saltem depositio affectûs ad illa. Sed quia nemo scit, an sit in statu gratiæ, & multa peccata occulta ex ignorantia aut inadvertentia culpabili committuntur, elicienda

est ab omnibus Contritio quam potest perfectissima.

Adde quòd ab homine rationis compote recipi debeat magna cum fide, fiducia, humilitate, conformitate cum voluntate divina, & reverentia.

Homo verò sibi mortalis culpæ conscius, præter voluntatem recipiendi Sacramentum saltem illam generalem & habitualementem, præmittere debet Confessionem, si potest, vel si non potest, Contritionem perfectam. *In quo illud in primis ex generali Ecclesiæ consuetudine observandum est, ut, si tempus, & infirmi conditio permittat, ante Extremam Unctionem, Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta infirmis præbeantur.* ait Rit. Roman.

Q. 6. Quibusnam potest & debet conferri Extrema Unctio?

Resp. Iis solis, qui sunt in magno mortis periculo orto ex aliqua corporis infirmitate. Ex Jac. 5. *Infirmitur quis, &c.* ex Florent. & Trid. & qui habuerunt aliquando usum rationis, ita ut dari non possit nec debeat infantibus, & perpetuò amentibus, ut constat ex praxi Ecclesiæ. Quia in illis locum habere non potest forma hujus Sacramenti: *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti:* cùm fuerint incapaces peccati personalis. Et quia cùm hoc Sacramentum sit consummativum Pœnitentiæ, supponit eum cui confertur, esse capacem Pœnitentiæ, tentationum & peccatorum actualium:

in remedium enim horum institutum est. Hinc Rituale Rom. ait: *Debet hoc Sacramentum infirmis præberi, qui cum ad usum rationis pervenerint, tam graviter laborant, ut mortis periculum imminere videatur, & iis qui præ senio deficiunt, & in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate (cum hæc sit gravis infirmitas)..... impænitentibus verò, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur; & excommunicatis, & nondum baptizatis penitus denegetur. Non ministretur etiam prælium inituris, aut navigationem, aut peregrinationem, aut alia pericula subituris, aut reis ultimo supplicio mox afficiendis, aut pueris rationis usum non habentibus. At dari debet vulneratis lethaliter, aut iis qui potârunt venenum: nam hi habent intra se causam proximam mortis, & sunt infirmi reverâ undecumque infirmitas orta sit.*

Observ. 1. Non est expectandum, donec infirmus sit morti proximus. Sed dari debet Extrema Unctio, dum adhuc ratione utitur, ut majore cum reverentia & utilitate recipiatur. Unde Catech. Roman. dicit Parochos peccare mortaliter, dum eam differunt, donec infirmus priveretur usu sensuum & rationis; quamvis suppositâ dilatione teneantur dare infirmis usu rationis destitutis.

2. Debet dari infirmis petere non valentibus ob privationem usûs sensuum vel rationis. Quia sufficit habitualis voluntas generalis recipiendi media salutis à Christo instituta, quam habent Christiani, dum alia Sacra-

menta suscipiunt, vel actus amoris aut spei eliciunt. Nam talis voluntas est voluntas implicita recipiendi hoc Sacramentum; & tunc præsumendi sunt contriti, vel saltem attriti, nisi oppositum constet.

3. *Extrema Unctio*, cum non imprimat characterem, iterari potest & debet in diversis morbis periculosis; non tamen in eodem, nisi infirmus convaluerit, & postea in novum periculum mortis relabatur. Trident. c. 3. & Rit. Rom.

Q. 7. An est obligatio recipiendi hoc Sacramentum.

Resp. Constat esse grave peccatum, si omitatur cum scandalo aliorum, vel ex contemptu. *Nec verò tanti Sacramenti contemptus, absque ingenti scelere, & ipsius Spiritus S. injuria esse posset.* Trid. sess. 14. c. 3. Sed controversia est de præcepto, præsertim divino, illud recipiendi. Hoc multi negant; at non pauci cum Toletò affirmant, & probant. 1. ex Jac. 5. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesie, &c.* Quæ vox videtur præceptum sonare; & Trid. sess. 14. c. 3. Ex iis verbis insert hanc unctionem mandatum Dei, & promissionem gratiæ habere. 2. Ex Conc. Cabilon. 2. c. 48. *Secundùm B. Apostoli Jacobi documentum, cui etiam documenta Patrum consonant, infirmi oleo, quod ab Episcopis benedicatur, à Presbyteris ungi debent.* Vox debent non exprimit merum consilium. Et ex Conc. Colon.

lon. an. 1536. *Est autem Unctio impendenda cum expositione mandati apostolici.* 3. Ex praxi Ecclesiæ; quæ summa sollicitudine semper curavit, & curat ut ab omnibus infirmis suscipiatur. Item ex fidelium consuetudine & sensu, nam magnum scandalum paterentur, si viderent aliquem hoc Sacramentum recusare: quòd certè non fieret, si nullam obligationem illius recipiendi agnoscerent. 4. Quia est contra curam debitam salutis propriæ omittere sine iusta causa medium per se certum & ordinarium, & *presidium firmissimum* (ut ait Trid.) à Christo institutum ad roborandum contra diaboli tentationes, quæ graviores sunt sub finem vitæ, ut idem docet, & ad liberandam animam æternæ damnationis periculo, in quo tunc maximè versatur.

TRATCATUS DE ORDINE.

ORDO sumitur dupliciter. 1. Pro speciali quadam potestate stabili exercendi aliquod, officium relatè ad conficiendam Eucharistiam, certo ritu sacro solemniter collata. Et hoc sensu est quid permanens. 2. Pro ipsa Ordinatione seu ritu sacro, quo potestas illa confertur. Et hoc sensu est quid trans-